

ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ В ОЦІННИХ МАСКУЛІННИХ НОМІНАЦІЯХ (на матеріалі німецької мови)

*Велика Ірина Олегівна,
магістр*

Запорізький національний технічний університет

У запропонованій статті проводиться комплексний аналіз гендерно-маркованої лексики на позначення чоловіка шляхом побудування концептуального поля з ядром поля – концептом MANN, що об'єднує менші мікрополя та кінцеві лексико-семантичні групи, які входять до їх складу. Аналіз маскулінних номінацій проводиться з метою встановлення стереотипів, що склалися в німецькій лінгвокультурі відносно особи чоловічої статі.

Ключові слова: гендер, стереотип, фемінізм, андроцентризм, концептополе (КП), концепт, мікрополе, лексико-семантична група (ЛСГ).

Опозиція "чоловічий-жіночий" є фундаментальною для людської культури і цьому є численні докази, що беруть початок в уявленнях давніх філософів про світ. Сучасна цивілізація не тільки не викорінила членування світу на "чоловічий" і "жіночий" початок, але і поглибила його. Однак тільки з другої половини ХХ століття дослідники звернули увагу на людину не просто як на деякий узагальнений суб'єкт, але визнали важливість і актуальність гендерної ідентифікації людини в обговоренні різних проблем гуманітарних наук.

У той же час гендерні дослідження в мові мають довгу передісторію – даною проблематикою займалися багато відомих вчених (Е. Сепір, Ф. Маутнер, О. Єсперсен). Саме вони висунули на перше місце в лінгвістичному описі соціального плану, що розглядає мову у зв'язку із суспільством і людиною, що знаходиться в ній. З виникненням у мовознавстві нового напрямку, названого феміністською лінгвістикою, гендерні дослідження одержали новий поштовх у своєму розвитку. В даний час гендер стає таким же ключовим поняттям, як клас, рід, нація. Вивчення цієї проблеми займаються лінгвісти всього світу, у тому числі і нашої країні.

Російська та вітчизняна гендерна лінгвістика репрезентована культурологічними розвідками гендерного концептуального змісту на матеріалі лексики [Бессонова 2003; Дудолодова 2003; Емурсуїнова 2002; Колесникова 2001; Халєєва 1999; Яценко 2002]; фразеології [Зикова 2003; Малишевська 1999], паремії [Абрамова 2002; Кириліна 1999]; соціолінгвістичними [Бакушева 1995; Верхоланцева 1989; Ольшанський 2001] і дискурсивними [Піщикова 2003] дослідженнями мовленнєвої поведінки статей, аналізом гендерного аспекту художнього дискурсу [Борисенко 2003; Козачишина 2003], рекламного дискурсу [Мартинюк, Землянський 1996], перекладу [Карaban 2003] та психолінгвістичними роботами [Горошко 2001; Табурова 1999; Холод 1997; Мартинюк 2004, 7–8]. Отже, гендерна проблематика є надзвичайно актуальною на сьогоднішній день та висуває низку проблем, що ще не мають однозначного розв'язання.

Актуальність нашої статі зумовлена надзвичайною важливістю такого питання як відображення гендеру у мові. Завдяки лексичним одиницям на позначення чоловіка можна зрозуміти, які стереотипи існують у тій чи іншій лінгвокультурі стосовно особи чоловічої статі, тобто отримати комплексний погляд на певну лінгвокультуру, краще зрозуміти її сутність та закономірності.

Метою даного дослідження є встановлення стереотипів, що існують у німецькій лінгвокультурі стосовно особи чоловічої статі. Дана мета висуває низку *завдань*, що треба розкрити у нашій роботі:

1. Аналіз численних дефініцій поняття "гендер" та встановлення нашого визначення цього поняття, що є базовим для нашої статті.
2. Встановлення поняття "стереотип" на основі аналізу дефініцій різних науковців.
3. Презентація КП MANN та його конститuentів: мікрополів та кінцевих ЛСГ. Аналіз компонентів КП на предмет встановлення стереотипів, що існують у німецькій лінгвокультурі стосовно особи чоловічої статі.

Об'єктом нашого дослідження є масив гендерно-маркованої лексики німецької мови. Під *предметом* дослідження розуміємо оцінні маскулінні номінації.

Наукова новизна дослідження зумовлюється тим, що в нашій роботі вперше проводиться комплексний аналіз масиву оцінних маскулічних номінацій шляхом зображення КП та його конститuentів з метою подальшого встановлення стереотипів у німецькій лінгвокультурі.

Гендерні дослідження беруть свій початок у фемінізмі – альтернативна філософська концепція соціокультурного розвитку, заснована на понятті патріархату. Сімона де Бовуар у своїй книзі "Друга стать" поставила проблему придушення фемінного в культурі. Вона показала, що суспільство конституює чоловіче як позитивну культурну норму, а жіноче як щось негативне, як відхилення від норми, як інше [Гапова 2000, 66]. На основі цього феміністська лінгвістика наполягає на переосмисленні і зміні мовних норм, вважаючи свідоме нормування мови і мовну політику метою своїх досліджень.

Велика увага у феміністських дослідженнях приділяється існуванню культурно-символічних рядів, що включають елементи жіночого і чоловічого, і спираються на опозицію "природа-культура". При цьому чоловіче вважається позитивним, домінуючим, значимим, а жіноче – негативним, підлеглим, вторинним.

Андроцентризм, погляд на світ через призму чоловічого бачення, виражається і в уявленнях народу. В.М. Телія підкреслює, що "у повсякденній свідомості жіночий розум протиставлений чоловічому, як розум "недолюдський" [Телія 1991, 38]. Отже, домінуюча андроцентричність мови саме і виявляється в тому, що наївна картина світу, вербалізована у мові, представлена через сприйняття людини-чоловіка.

Тому можна зробити висновок, що гендерний фактор, який враховує природну стать людини та її соціальну репрезентацію, є однією з найважливіших характеристик особистості і протягом усього її життя не тільки мотивує вчинки, визначає стратегію і тактику всієї поведінки, але й певним чином ідентифікує її як члена того чи іншого соціально-мовного співтовариства. Гендерні дослідження зосереджені на стереотипних уявленнях про жіночі і чоловічі ролі та якості. Емоційна оцінка людей, їхніх властивостей, відчуттів і ситуації – усе це переломлюється крізь призму мовної свідомості народу на визначеному етапі його культурно-історичного і соціального розвитку. У парадигмі сучасного наукового знання гендер є одним із ключових понять. Саме поняття "гендер" прийшло з англійської мови (gender) і означає граматичну категорію роду. Цей термін був введений у науковий апарат для розрізнення понять соціальної і біологічної статі [Каменская 2002, 22]. На даний момент

у лінгвістиці немає єдиного визначення поняття "гендер". Це поняття трактується різними науковцями по-різному, іноді точки зору на нього розходяться.

Розглянемо декілька дефініцій гендеру та спробуємо виявити спільні характеристики цього феномену, що надаються різними авторами. О.Л. Каменська, наприклад, розуміє під тендером сукупність норм поведінки (у тому числі й мовної), що асоціюється з особами чоловічої і жіночої статі у даному суспільстві. В основі гендера лежить ідея про те, що "важливі не стільки біологічні чи фізичні розбіжності між чоловіком та жінкою, а те культурне і соціальне значення, яке суспільство надає цим розбіжностям" [Каменская 2002, 24]. І.М. Кобозева розуміє під гендером "конструкт, в основі якого лежать три групи характеристик: біологічна стать, статево-рольові стереотипи і так званий гендерний дисплей – різноманіття проявів, пов'язаних із запропонованими суспільством нормами чоловічої і жіночої взаємодії" [Кобозева 2002, 13]. Спільними для цих дефініцій поняття "гендер" є наголошення на соціальному аспекті, тобто на тому, що під гендером розуміється саме соціальна поведінка людини, зумовлена нормами та стереотипами, присутніми в тому чи іншому суспільстві.

У даній статті ми, погоджуючись з науковцем А.А. Хвостовим, розуміємо під гендером комплекс соматичних, репродуктивних, соціокультурних і поведінкових характеристик, що забезпечують індивіду особистий, соціальний і правовий статус чоловіка та жінки [Хвостов 2002, 194]. Саме ця дефініція поняття "гендер" є, на нашу думку, найбільш влучною, бо в ній підкреслюється і фізіологічна, і соціальна складова цього міждисциплінарного поняття.

Гендер, як продукт суспільних відносин і культурної традиції, закріплений як у суспільній, так і в індивідуальній свідомості. Лінгвістику цікавить насамперед не сам гендер, що по суті є екстралінгвістичним, точніше когнітивним феноменом, а мовні механізми його конструювання, а також позамовні фактори, що впливають на цей процес. Нас цікавить насамперед, яким же чином гендер відбивається у мові на матеріалі гендерно-маркованої лексики на позначення чоловіка, тобто яким чином стереотипи, утворені у свідомості німецького народу стосовно образу чоловіка, відбиті у німецькій мові на прикладі лексики на позначення особи чоловічої статі.

Поняття стереотипу широко використовується не тільки в роботах лінгвістів, але і соціологів, культурологів, етнографів, психологів, етнопсихолінгвістів. Правда, розуміється воно там по-різному. Одне з найбільш повних визначень стереотипу належить В.В. Красних: "Стереотип є певною структурою ментально-лінгвального комплексу, що сформована інваріантною сукупністю валентних зв'язків, приписуваних даній одиниці і репрезентуючих концепт феномена, що стоїть за даною одиницею..." [Красных 2003, 232–234]. Отже, стереотипом є деякий фрагмент концептуальної картини світу, що існує у свідомості.

Ю.Є. Прохоров вважає, що стереотип – це "насамперед визначене уявлення про дійсність або її елементи з позиції "наївного", повсякденної свідомості" [Прохоров 1996, 56]. При такому розумінні виявляється, що за будь-якою одиницею мови стоїть стереотип, стереотипний образ.

Аналіз численних дефініцій показує, що найбільш повним є класичне визначення Д. Олпорта, яке забезпечує теоретичну основу подальшого дослідження: "стереотип – це перебільшене переконання (думка), яке асоціюється з категорією. У його функцію

входить виправдання (пояснення) нашої поведінки у зв'язку з цією категорією" [Бессонова 2002, 202–203]. Отже, стереотипи визначають зміст соціальних категорій.

Сутність стереотипу оцінна за своєю природою, отже, стереотипи бувають позитивними і негативними. Багато дослідників вважають, що стереотипи в основі "неправильні", оскільки вони нелогічні за походженням, суперечливі [Бессонова 2002, 203]. Отже, нашою метою є прослідити та проаналізувати ті стереотипи, що є характерними для німецького лінгвосоціуму, виявити позитивні та негативні риси характеру, якими наділяється особа чоловічої статі на матеріалі гендерно-маркованої лексики німецької мови.

Для цього розглянемо КП "Назви осіб чоловічої статі", ядром якого будемо вважати концепт MANN. Це КП є структурою розгалуженою та складною, що поділяється на мікрополя "Назви особи чоловічої статі" та "Назви сукупностей осіб чоловічої статі", які, в свою чергу, також поділяються на менші за обсягом мікрополя та кінцеві ЛСГ. Дані мікрополя мають власну структуру та специфіку у кількісному та якісному відношенні, що зумовлено тим, які саме ЛСГ, лексеми та семи їх наповнюють.

Почнемо з розгляду мікрополя "Назви особи чоловічої статі", у структурі якого виділяються менші мікрополя, що поділяються на кінцеві ЛСГ, які являються нероздільними далі угрупованнями.

1. Загальні позначення особи чоловічої статі. Це лексичне угруповання є кінцевою ЛСГ та об'єднує загальні позначення особи чоловічої статі: *Herr, Er, (gestandenes) Mannsbild, Mannsperson, Jöckel (landsch.), Mannsstück (abwertend), Kerl (abwertend), Hurensohn (derb), Miststück (derb), Ekel (das), Fritze (abwertend), Bursche (abwertend), Bruder (ugs., abwertend), Dingerich (salopp), Emton (salopp, berlin.), Ihmchen (salopp, berlin.), Jenner (salopp, berlin.)* [DUDEN: Die sinn- und sachverwandten Wörter 1986, 210]. З цієї ЛСГ бачимо, що серед позначень особи чоловічої статі наявна велика кількість іменників, що мають негативну конотацію, свідчать про неповажне та недбале ставлення до особи чоловічої статі.

2. Соціально-статусні позначення особи чоловічої статі. Дане мікрополе містить у собі лексичні одиниці, що слугують для позначення соціального положення осіб чоловічої статі. Воно поділяється на наступні ЛСГ: позначення для поважного чоловіка, який вмiє поводитися у вищому суспільствi: *Grandseigneur, Gentleman, Kavalier, Mann von Welt, Weltmann, Gesellschafter*; позначення для одруженого чоловіка: *Ehemann, Mann, Gatte, Gemahl, Ehepartner, Angetrauter, Lebensgefährtin, Weggefährtin, Lebenskamerad, Herr und Gebieter (scherzh.), Ehwirt (veraltet), Eheliebster, Ehegenosse, Ehegespons (ugs.), bessere Hälfte (ugs.), Gatterich (ugs., scherzh.), Alter (salopp), Oller (derb), Ehekrüppel (abwertend), Pantoffelheld (abwertend), Simandl (abwertend, österr.), Tyrann (abwertend), Haustyrann (abwertend)* [SW 1974, 378–380]; позначення для неодруженого чоловіка: *Junggeselle, Hagestolz, Einspänner (ugs.), Weiberfeind*; позначення для чоловіка, який залишився без жінки: *Witwer*; позначення для бідного чоловіка: *Bettler, Clochard, Hungerleider, (armer) Schlucker, armer Teufel, Habenichts, Besitzloser, Mittelloser, Schnorrer (abwertend), Klinkenputzer (abwertend), Vagabund* [DUDEN: Die sinn- und sachverwandten Wörter 1986, 215–216]. Це мікрополе демонструє нам наявність значної кількості лексичних одиниць на позначення поважного та одруженого чоловіка, що звичайно свід-

чить про те, що ці якості є надзвичайно важливими для особи чоловічої статі. Цікавим є також той факт, що деякі лексичні одиниці на позначення одруженого чоловіка мають негативну конотацію, а словосполучення "*bessere Hälfte*" ("краща половина") взагалі демонструє неповажливе ставлення до жінки як до "гіршої половини". Цікаво також те, що ЛСГ "позначення для бідного чоловіка" представлена значною кількістю лексичних одиниць, що демонструє нам надзвичайну важливість для чоловіка такої якості як заможність, бо саме він, згідно з давніми укоріненими у нашій свідомості стереотипами, є годувальником родини.

3. Біовікові номінації особи чоловічої статі. Дане мікрополе об'єднує лексичні одиниці, що представляють біовікові ознаки осіб чоловічої статі. Воно розділяється на наступні ЛСГ: позначення для молодшої особи чоловічої статі: *Jungling, Jungmann, Bursch(e), Twen, Jugendlischer, Minderjähriger, Heranwachsender, Halbstarker (abwertend), Schlurf (abwertend, österr.), Halbwüchsiger, junger Mensch, Mann, Herr, (ugs.) Kerl, (ugs.) Spund, (ugs.) Dachs, Fant (abwertend), Laffe (abwertend), Knabe, Bub, Jungchen, Jüngelchen, Goldjunge (fam.), Bubi, Bübchen, Bübel, Bürschchen, Bengel, kleiner Kerl, Kerlchen, Rüpel, Schlingel, Schelm, Schlankel (österr.), Pimpf, Gassenbub (landsch.), Gassenjunge, Frechdachs, Lauser, Lausbub, Spitzbube, Strick (landsch.), Galgenstrick, Lausebengel, Lausejunge, Lauselümmel, Strauchdieb, Bosnickel (abwertend, bayr., österr.), Scherenschleifer (abwertend), Lümmel (abwertend), Rotzlöffel (derb), Rotznase (derb), Rotzbub (derb), Rotznigel (ugs., österr.), Früchtchen (abwertend), Galgenvogel (ugs., scherzh.), Tunichtgut, Strolch* [SW 1974, 390].

Позначення для особи чоловічої статі похилого віку: *Greis, Opa (ugs.), Zittergreis (ugs.), Tattergreis (salopp, abwertend), Tatl (salopp, abwertend, österr.), alter Knacker, Kracher (salopp, abwertend), Kraut(er)er (salopp, abwertend), Zausel (salopp, abwertend), Stubben (salopp, abwertend), Mümmelgreis (salopp, abwertend), Jubelgreis* [WSA 1990, 101]. Отже, мікрополе "Біовікові номінації особи чоловічої статі" представлене значною кількістю лексичних одиниць, більшість з яких мають нейтральне значення. За кількісним співвідношенням більшою є ЛСГ "позначення для молодшої особи чоловічої статі".

4. Назви особи чоловічої статі за характерними ознаками. Дане мікрополе поділяється на подальші мікрополя та кінцеві ЛСГ, тому являється складним, ієрархічно організованим угрупованням. До його складу входить мікрополе "Назви особи чоловічої статі за певними рисами характеру", що поділяється на такі ЛСГ: позначення для чоловіка неввічливого, погано вихованого: *Flegel, Rüpel, Lümmel, Schnösel (salopp, nordd.), Stiesel (salopp, nordd., ostd.), Rowdy, Radaubruder, Rabauke (salopp), Lackel (südd., österr.), Strolch, Baubudenrülp (derb, landsch.), Gefrast (ugs., abwertend, österr.)*; назви особи чоловічої статі за наявністю у характері мрійливості, легковажності: *Liederjan (abwertend), Leichtfuß, Luftikus, Windhund, Haderlump (österr.)*; позначення для чоловіка, який закоханий у себе самого: *Narziß*.

Позначення для молодого та задоволеного життям чоловіка: *Glückskind, Sonnyboy, Strahlemann*; назви особи чоловічої статі за наявністю у характері жадібності, жахливості: *Geizkragen, Geizhals, Knauser, Knicker, Knickstiebel (ugs., berlin.)* [DUDEN: Die sinn- und sachverwandten Wörter 1986, 218]; позначення для чоловіка жорстокого та брутального: *Brutalo, Rambo, Raufbold*; позначення для чо-

ловіка похмурого, що постійно буркотить: *Brummbär, Knurrhahn, Griesgram, Murkopf, Giftnickel, Giftzweig, Bullenbeißer (salopp)*; позначення для чоловіка нудного: *Muffel, Miesepeter, Nieselpriem (berlin.), Fadian (österreich.)*; позначення для чоловіка, який підкреслює своє домінування над жінкою: *Macker, Macho, Platzhirsch*.

Позначення для настирного чоловіка, який постійно цікавиться чужими справами: *Gewandlaus (ugs., österreich.)*; позначення для чоловіка коварного та хитрого: *Heimtücker (landsch.), Hinterrücksler (schweiz.), falscher Fünfziger (berlin.), Fuffziger (ugs.)* [DUDEN: Die sinn- und sachverwandten Wörter 1986, 220]; назви чоловіка неприємного, такого, що не викликає симпатії у оточуючих його людей: *mieser Typ, Fiesling (abwertend), fieser Kerl, Widerling, Schleimer, Kotzbrocken (derb)*; позначення чоловіка м'якого та безвольного: *Softie*; позначення для чоловіка-боягуза: *Drückeberger, Angsthase, Hasenherz, Hasenfuß, Bangbüx (nordd.), Traumined (ugs., österreich.), Feigling, Waschlappen, Schlappschwanz, Flasche, Dädl (südd., österreich.), Tattedl (österreich.)*; назви чоловіка, якого постійно обслуговують жінки: *Pascha* [DUDEN: Die sinn- und sachverwandten Wörter 1986, 223]. У цьому мікрополі найбільш представлена є ЛСГ на позначення неввічливого та погано вихованого чоловіка, що свідчить про наявність цієї якості в стереотипних уявленнях німецького народу про особу чоловічої статі.

Наступним мікрополем у складі мікрополю "Назви особи чоловічої статі за характерними ознаками" є "Назви особи чоловічої статі за фізичним станом", що поділяється на наступні ЛСГ: позначення для дуже великого чоловіка: *Riese, Goliath, Lulatsch (salopp), langer Laban (ugs.), langes Elend, Ende, Laster (salopp), lange Latte (salopp), Schlacks (ugs.), Bohnenstange (scherzh.)*; позначення для чоловіка великого та сильного: *Riese, Hüne, Koloß, Gigant, Kleiderschrank (scherzh.), ein Kerl wie ein Baum*.

Позначення для фізично сильного чоловіка: *Kraftmensch, Naturbursche, Herkules, Athlet, Athletiker, Kraftmeier (ugs.), Muskelprotz (ugs., abwertend), Rummelboxer (salopp, abwertend), Kraftlackel (ugs., österreich.)* [Wörterbuch der Synonyme und Antonyme 1990, 116]; назви чоловіка, що має довге тіло та короткі ноги: *Sitzriese*; назви чоловіка, що має невеликий зріст: *Zwerg, Gartenzwerg, abgebrochener Riese (ugs., scherzh.), Liliputaner, Pygmäe, Gnom, Däumling, Wicht, Knirps (ugs.), Stöpsel (ugs.)*; позначення для товстого чоловіка: *Dicker, Dickwanst (abwertend), Dickbauch (abwertend), Brocken (ugs.), Brökkerl (ugs., österreich.), Blader (abwertend, österreich.)* [DUDEN: Die sinn- und sachverwandten Wörter 1986, 206–207]. Як ми бачимо, серед фізичних якостей, якими наділяється чоловік у німецькій лінгвокультурі, мають перевагу іменники на позначення фізично сильного та великого чоловіка. Немалою кількістю лексичних одиниць маркована також ЛСГ на позначення товстого чоловіка.

До складу мікрополя "Назви особи чоловічої статі за характерними ознаками" входить також мікрополе "Назви особи чоловічої статі за зовнішньою привабливістю або непривабливістю". До нього входять наступні ЛСГ: назви чоловіка, що користується успіхом у жінок: *Frauenheld, Frauenliebling, Belami, Lebemann, Playboy, Suitier, Bonvivant, Verführer, Herzensbrecher, Hurenbock (derb), Bock (derb), Poussierstengel (salopp), Wüstling, Roue, Schürzenjäger, Schwerenöter, Weiberheld (ugs.), Casanova, Don Juan*; позначення для гарного, привабливого чоловіка: *Traummann, Märchenprinz, Adonis, Schönling (iron.), Adonis, Beau, Paris*,

Schmalzdackel (abwertend), Feschak (österreich.); позначення для чоловіка старого, але ще сексуально зацікавленого: Tätschelgreis, Lustgreis, Lebegreis [DUDEN: Die sinn- und sachverwandten Wörter 1986, 202]. Цікавим є той факт, що чоловік у німецькомовній картині світу асоціюється з фізичною красою. Про це свідчить велика кількість лексичних одиниць на позначення фізично привабливого чоловіка. На нашу думку, цей висновок є незвичайним, бо цією якістю, як правило, наділяється саме особа жіночої статі, бо краса для жінки є необхідною рисою. Краса асоціюється з фізичним здоров'ям, що є необхідним для продовження людського роду.

Мікрополе "**Назви сукупностей осіб чоловічої статі**" є більш простим угрупованням, до складу котрого входять наступні лексичні одиниці: *die Männer, die Herrenwelt, die Herren der Schöpfung (iron.), das starke Geschlecht* [SW 1974, 345]. Звернемо нашу увагу на словосполучення "*das starke Geschlecht*", що є загальною назвою для сукупності осіб чоловічої статі. Називаючи чоловіків "сильною статтю", жінки розуміються при цьому як "слабка стать", що може розглядатися як виявлення неповаги по відношенню до них, наголошення на їх слабкості та несамотійності у порівнянні з чоловіками.

Отже, після репрезентації КП "Назви осіб чоловічої статі", що містить у собі 348 лексичних репрезентантів концепту MANN, можна прийти до наступних **висновків**: у німецькій мові присутня значна кількість лексем на позначення чоловіка сильного та великого, а також товстого. Цікавим є той факт, що існує значна кількість слів на позначення чоловіка бідного. І коли для жінки бідність не вважається великою вадю, для чоловіка це сором, бо він з давніх давен вважається годувальником родини, сильною половиною, що відповідає за все у житті. Значна кількість лексичних одиниць позначає чоловіка у німецькій лінгвокультурі як особу погано виховану, похмуру та жадібну. Такими є стереотипи, що характеризують особу чоловічої статі у німецькій лінгвокультурі. У своїй більшості вони є негативними, але, як ми вже говорили, стереотипи не є завжди логічними та однозначними.

Результати нашого дослідження висувають наступні **перспективи** подальших розвідок цієї теми:

1. Аналіз масиву паремій, у яких присутній концепт MANN для встановлення нових якостей, якими наділяється особа чоловічої статі у німецькій лінгвокультурі.
2. Стереотипи, встановленні у нашому дослідженні стосовно особи чоловічої статі, можуть використовуватись для подальших розвідок гендеру у рекламному дискурсі, а також для дослідження мовної поведінки особи чоловічої статі.

В статье проводится комплексный анализ гендерно маркированной лексики для обозначения мужчины путем построения концептуального поля с ядром поля – концептом MANN, который объединяет микрополя и конечные лексико-семантические группы, которые входят в их состав. Анализ маскулинных номинаций проводится с целью установления стереотипов, сложившихся в немецкой лингвокультуре относительно лица мужского пола.

Ключевые слова: *гендер, стереотип, феминизм, андроцентризм, концептополе (КП), концепт, микрополе, лексико-семантическая группа (ЛСГ).*

In diesem Bericht wird eine komplexe Analyse der Genderlexik für Bezeichnung des Mannes durch die Darstellung des Konzeptfeldes mit dem Feldkern – dem Konzept MANN, das kleinere Mikrofelder und endliche lexisch-semantische Gruppen vereinigt, durchgeführt. Die Analyse der maskulinen Bezeichnungen

führt man mit dem Zweck der Feststellung der Stereotype durch, die in der deutschen linguistischen Kultur bezüglich der maskulinen Person formiert sind.

Schlüsselwörter: *Gender, Stereotyp, Feminismus, Androzentrismus, Konzeptfeld, Konzept, Mikrofeld, lexisch-semantische Gruppe.*

Література:

1. *Бессонова О.Л.* Оцінний тезаурус англійської мови / О.Л. Бессонова. – Донецьк: ДонНУ, 2002. – 362 с.
2. *Гапова Е.* Антология гендерных исследований / Е. Гапова. – Мн.: ПроPILEI, 2000. – 354 с.
3. *Каменская О.Л.* Гендергетика – наука будущего / О.Л. Каменская // Гендер как интрига познания: гендерные исследования в лингвистике, литературоведении и теории коммуникации. Альманах. Пилотный выпуск. – М., 2002. – 302 с.
4. *Кобозева И.М.* Лингвистическая семантика / И.М. Кобозева. – М., 2002. – 205 с.
5. *Красных В.В.* Этнопсихолінгвістика і лінгвокультурологія / Вікторія Володимирівна Красних. – М., 2002. – 276 с.
6. *Мартинюк А.П.* Конструювання гендеру в англомовному дискурсі / А.П. Мартинюк. – Харків: Константа, 2004. – 291 с.
7. *Прохоров Ю.Е.* Национальные социокультурные стереотипы речевого общения и их роль при обучении русскому языку / Ю.Е. Прохоров. – М., 1996. – 235 с.
8. *Телия В.Н.* Коннотативный аспект семантики номинативных единиц / Вероника Николаевна Телия. – М.: Наука, 1986. – 143 с.
9. *Хвостов А.А.* Гендерные проблемы современного мира / А.А. Хвостов // Развитие личности. – М., 2002. – №2. – С. 194–207.
10. *Duden: Die sinn- und sachverwandten Wörter, Duden.* – München: Langescheidt KG, 1986. – 905 S.
11. *Görner H.* SW: Synonymwörterbuch / Görner H., Kempcke G. – Leipzig: VEB Bibliographisches Institut, 1974. – 649 S.
12. *Erich und Hildegard Bulitta.* WSA: Wörterbuch der Synonyme und Antonyme. – Frankfurt am Main: Fischer Taschenbuch Verlag GmbH, 1990. – 710 S.